

ΔΥΣΦΗΜΗΣΗ ΣΥΚΟΦΑΝΤΙΚΗ

Αριθμ. 1948/2019

Προεδρεύουσα η Αρεοπαγίτης Διονυσία Μπιτζούνη, Εισηγήτρια η Αρεοπαγίτης Βασιλική Ηλιοπούλου, Εισαγγελέας Β. Χαλντούπης, Δικηγόροι Δ. Ρίζος, Α. Φανός

Καταδίκη για συκοφαντική δυσφήμιση. Ζητήματα αιτιολογίας: Πότε υπάρχει αιτιολογία στην καταδικαστική απόφαση. – Για την πληρότητα της αιτιολογίας είναι παραδεκτή η αλληλοσυμπλήρωση του σκεπτικού με το διατακτικό, δεν αρκεί όμως η επανάληψη της διατύπωσης του νόμου. – Κατ'εφαρμογήν του νΚΠΔ η πληρότητα της αιτιολογίας εξασφαλίζεται μόνον όταν υφίσταται αναφορά στα αποδεικτικά μέσα που έγιναν δεκτά ως αληθή από το δικαστήριο, ώστε να διατυπωθεί η κρίση του με βάση συγκεκριμένους συλλογισμούς για κάθε ζήτημα με ουσιώδη επιρροή για την έκβαση της δίκης. – Η ύπαρξη του δόλου δεν είναι κατ'αρχήν αναγκαίο να αιτιολογείται ιδιαίτερος. – Υπό ποιές προϋποθέσεις απαιτείται κατ'εξαιρέσειν ιδιαίτερη αιτιολόγηση του δόλου. – Πότε υπάρχει αιτιολογία επί καταδίκης για συκοφαντική δυσφήμιση. – Αναίρειται λόγω ελλείψεως αιτιολογίας η προσβαλλόμενη καταδικαστική απόφαση για συκοφαντική δυσφήμιση, διότι εμφολωρεί αντίφαση ως προς την συνδρομή της γνώσης του κατηγορουμένου περί της αναλήθειας των αναφερομένων δυσφημιστικών γεγονότων, αφού δεν διαλαμβάνονται σχετικά πραγματικά περιστατικά.

[...] III. Η καταδικαστική απόφαση έχει την απαιτούμενη κατά τα άρ. 93 παρ. 3 του Συντ. και 139 ΚΠΔ ειδική και εμπειριστική αιτιολογία, η έλλειψη της οποίας ιδρύει λόγο αναίρεσης κατά το άρ. 510 παρ. 1 στοιχ. Δ ΚΠΔ, όταν εκτίθενται σ' αυτήν με σαφήνεια, πληρότητα και χωρίς αντιφάσεις ή λογικά κενά, τα προκύψαντα από την αποδεικτική διαδικασία πραγματικά περιστατικά, στα οποία στηρίχθηκε η κρίση του δικαστηρίου για τη συνδρομή των αντικειμενικών και υποκειμενικών στοιχείων του εγκλήματος, οι αποδείξεις που τα θεμελίωσαν και οι νομικοί συλλογισμοί υπαγωγής των αποδειχθέντων περιστατικών στην εφαρμοσθείσα ουσιαστική ποινική διάταξη. Για την ύπαρξη τέτοιας αιτιολογίας είναι παραδεκτή η αλληλοσυμπλήρωση του σκεπτικού με το διατακτικό της απόφασης, τα οποία αποτελούν ενιαίο σύνολο. Δεν αρκεί, όμως, η επανάληψη της διατύπωσης

του νόμου για την αιτιολογία, η πληρότητα της οποίας εξασφαλίζεται, όπως προκύπτει από τα άρ. 139, 177 του ισχύοντος ΚΠΔ, όταν υφίσταται αναφορά στα αποδεικτικά μέσα που δέχθηκε το Δικαστήριο ως αληθή για να καταλήξει στην κρίση του με βάση συγκεκριμένους συλλογισμούς για κάθε ζήτημα που ασκεί ουσιώδη επιρροή για την έκβαση της δίκης. Η ύπαρξη του δόλου δεν είναι, κατ'αρχήν, αναγκαίο να αιτιολογείται ιδιαίτερος, αφού ο δόλος ενυπάρχει στη θέληση παραγωγής των πραγματικών περιστατικών που συγκροτούν την αντικειμενική υπόσταση του εγκλήματος και προκύπτει από τις ειδικές συνθήκες τέλεσής του, διαλαμβάνεται δε περί αυτού αιτιολογία στην κύρια αιτιολογία για την ενοχή που προκύπτει από τα περιστατικά που αναφέρονται σ' αυτή, εκτός εάν αξιώνονται από το νόμο πρόσθετα στοιχεία, για την υποκειμενική υπόσταση του εγκλήματος, όπως η εν γνώσει ορισμένου περιστατικού τέλεση της πράξης (άμεσος δόλος) ή η επιδίωξη ορισμένου σκοπού περαιτέρω (εγκλήματα με υπερχειλή υποκειμενική υπόσταση), οπότε η ύπαρξη τέτοιου δόλου πρέπει να αιτιολογείται ιδιαίτερος. Έτσι, επί συκοφαντικής δυσφήμισης, απαιτείται η παράθεση των περιστατικών που δικαιολογούν ότι υπήρχε το στοιχείο της γνώσης και τούτο διότι η γνώση ως ενδιάθετη βούληση επιβάλλεται να εξειδικεύεται και να συνοδεύεται από εκδηλώσεις του δράστη, εις τρόπον ώστε να συνάγεται σαφώς ότι το περιεχόμενο της συκοφαντικής δυσφήμισης ήταν αποτέλεσμα της ενουσιώδους ενέργειάς του, διαφορετικά η απόφαση στερείται της ειδικής και εμπειριστικής αιτιολογίας. Υπάρχει, όμως, και στις περιπτώσεις αυτές η εν λόγω αιτιολογία, όταν, σύμφωνα με τις παραδοχές της απόφασης, ο σχετικός με το ψευδές γεγονός ισχυρισμός του δράστη, θεμελιώνεται σε προσωπική πεποίθηση ή αντίληψη του ίδιου ή σε δική του πράξη ή παράλειψη, οπότε είναι αυτονόητη η σχετική γνώση του δράστη, χωρίς να απαιτείται παράθεση άλλων, σχετικών με τη γνώση, περιστατικών (ΑΠ 196/2017). [...]

V. Με αυτά που δέχθηκε το Δικαστήριο, δεν διέλαβε στην προσβαλλόμενη απόφαση την απαιτούμενη ειδική και εμπειριστική αιτιολογία αναφορικά με την ύπαρξη του απαιτούμενου, για την υποκειμενική θεμελίωση του εγκλήματος της συκοφαντικής δυσφήμισης, άμεσου δόλου και δη τη γνώση εκ μέρους του κατηγορουμένου της αναλήθειας των αναφερόμενων δυσφημιστικών γεγονότων. Ειδικότερα, το Δικαστήριο περιορίστηκε στη διατύπωση των περιεχόμενων στο σκεπτικό και το διατακτικό γενικών φράσεων, όπως ότι τα γεγονότα που ισχυρίστηκε ο αναίρειτος ήταν αναλήθη και αυτός γνώριζε για την αναλήθειά τους, ότι, αν και γνώριζε ότι αυτά είναι αναλήθη ή εν γνώσει του ότι αυτό είναι ψευδές, χωρίς να παραθέτει πραγματικά περιστατικά, από τα οποία να προκύπτει η γνώση του αυτή σε σχέση με την αναλήθεια των καταγγελλθέντων περιστατικών. Δεν καταδεικνύεται δε τέτοια γνώση, και μάλιστα με βεβαιότητα, από τις παραδοχές της προσβαλλόμενης απόφασης ότι ο κατηγορούμενος προέβη στην υποβολή της ψευδούς έγκλησης, χωρίς προηγουμένως να πάρει εισαγγελική παραγγελία και να εκφράσει παράπονα και χωρίς να προβεί σε υποβολή μήνυσης και κατά των υπολοίπων μελών της οικογένειας του πολιτικώς ενάγοντος. Ούτε εκτίθενται στοιχεία, με βάση τα οποία να προκύπτει ότι ο σχετικός με το ψευδές γεγονός ισχυρισμός του κατηγορουμένου θεμελιώνεται σε προσωπική πεποίθηση ή αντίληψη του ίδιου ή σε δική του πράξη ή παράλειψη, οπότε η γνώση θεωρείται αυτονόητη (ΑΠ 445/2016). Αντίθετα γίνεται δεκτό ότι η πληροφόρησή του για το γεγονός αυτό έγινε από τρίτον.

Συνεπώς, το Δικαστήριο υπέπεσε στην εκ του άρ. 510 παρ. 1 Δ' ΚΠΔ πλημμέλεια και είναι βάσιμος ο σχετικός λόγος αναίρεσης. Κατά παραδοχή δε του λόγου αυτού της αναίρεσης και αφού παρέλκει η έρευνα των λοιπών λόγων, πρέπει να αναίρεθεί η προσβαλλόμενη απόφαση και να παραπεμφθεί η υπόθεση για νέα συζήτηση στο ίδιο δικαστήριο, συντιθέμενο από άλλους δικαστές, εκτός από εκείνους που είχαν δικάσει προηγουμένως (άρ. 522 ΚΠΔ).